

El fum cega els teus ulls

Manel-Claudi Santos

Sabia que hi faltava alguna cosa. No acabava de veure de què es tractava, però notava que no era normal del tot. Les imatges eren tècnica-ment molt bones, però tenien un punt de fredor blava que no m'agradava. No assolien el volum, aquella rugositat tan especial que fa que vegem les pel·lícules gairebé en tres dimensions. Sí, *Heat* em va semblar una bona pel·lícula: la història tenia els pics de tensió apropiats d'un guió ben construït i el director havia sabut extreure un bon partit de la planificació i de la interpretació dels actors. La vaig haver de veure dues vegades més per descobrir quin era el problema. En una pel·lícula herba per molts de costats de la millor tradició del cine negre, havien comès un oblit (que no ho és) imperdonable: no hi apareixia ni un paquet de tabac. I molt manco qualcú que tragués una cigarreta, l'encengués i fumàs. Ni el dolent més dolent de tots s'atrevia a tras-

passar el tabú. Com totes les que ens arriben darrerament d'Estats Units, llevat d'honorables excepcions com *Smoke* o la Sharon Stone d'*Instint bàsic*, que semblava actuar seguint un manual de transgressions a les lleis del políticament correcte, o la més recent de *Casino*.

Fa poc, a una entrevista, l'escriptor Martín Amis venia a dir, més o manco, que les normes de la correcció política matarien definitivament la literatura. I jo hi afegiria que també es carregarà el cine. ¿Algú es pot imaginar el Humphrey Bogart de *Casablanca* sense una cigarreta a la mà i una botella a prop? Entre altres coses ens hauríem perdut el magnífic *flash-back* de París. ¿És possible pensar que la Barbara Stanwick de *Perdició* no fumàs? ¿Hauria estat igual la història del cinema si no haguéssim vist els ulls de Lauren Bacall il·luminats per la flama tremolosa d'un misto? El

cine, de cada vegada, és més poc creïble. De totes formes, la cosa ve d'enfora, ja que a poc a poc s'han encarregat d'eliminar tot allò que és perjudicial per la salut. Per exemple, ja no record quant de temps fa que no veig una llibreria (amb llibres, s'entén) als interiors de les cases de pel·lícula. Ara també han eliminat els cendrers, amb la qual cosa han aconseguit omplir les pantalles d'assassins i cadàvers sanitàriament correctes.

Cinema i Col·leccionisme

J.C. Llop

Els gabinets de Rodolf II representen l'inici del col·leccionisme modern. "Peixos, crustacis i una iguana per a l'emperador Rodolf II" és el fascinant títol d'un article publicat en una revista italiana d'Estètica, on s'apuntaven les claus de la seva compulsió col·leccionista. El vídeo ha introduït els peixos, les iguanes i els crustacis cinematogràfics a qualsevol casa del darrer quart de segle. El vídeo ha popularitzat el col·leccionisme, reservat fins aleshores a una aristocràcia selectiva, la del col·leccionisme d'art. Però el seu parent més proper no és tant l'art com el llibre. La compulsió del col·leccionista de pel·lícules té una estreta relació amb la compulsió del que, any rere any, configura la seva biblioteca personal. No hi ha art que influeixi més en la literatura contemporània que el cinema. I a la inversa. El llenguatge cinematogràfic ha variat decisivament les formes de dir del llen-

guatge literari. I el col·leccionista de pel·lícules es pareix sospitosament al bibliòman empedreït. El problema el trobam en la conservació d'aquestes col·leccions.

Una biblioteca perduda a través dels segles i és, a més, l'herència del millor de l'home: la memòria de la civilització. Una videoteca —paraula horrible— és una espècie moderníssima, però també és, com el linx de Sibèria, una espècie en extinció. El cinema a casa és un animal malalt, un cos que porta a dins una bomba de relotgeria, un segell de caducitat. N'hi ha que parlen de deu anys, altres de quinze, però l'amenaça de l'esvaïment i progressiva desaparició del contingut de les cintes magnètiques és un fet inquietant: la memòria del col·leccionista que es buida abans que el propi col·leccionista es buidi dins la mort.

Record una horabaixa d'estiu a L'Escorial, on havia anat a donar una conferència sobre la poesia de Derek Walcott. Jo estava parlant amb Pere Gimferrer a la terrassa de l'hotel Felipe II i el poeta català —gran aficionat al col·leccionisme de pel·lícules— no podia creure que la seva tasca de tants d'anys pogués desaparèixer en un no-res. Aleshores vaig imaginar —i així li ho vaig dir— el gabinet de Rodolf II que es descomponia en el silenci de la nit. I les iguanes, els peixos i els crustacis que es podrien a les vitrines i a Rodolf II enfolllint a mesura que l'obsessió de la seva vida desapareixia davant els seus ulls. Ja que el corc del cinema cassolà no atura la seva feina mentre dormim en l'esperança que demà podrem contemplar a casa "El tercer home" o "L'home que estimava les dones", per exemple, que ara mateix estan morint dins els seus estoigs sense que ens adonem.